

TANÍTÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 160 L. Félévre 80 L.

Negyedévre 40 L.

|||||: Egyes szám ára 7 Leu. |||||

Felelős szerkesztő és kiadó:

BYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Mihalu Ulteaz (Király-u.) 3.

Megjelenik két hetenként.

Hirdetések díja soronként 6 Leu.

Az erkölcsi világrend.

Amidőn lapunk 3-ik évfolyamának 1-ső számát adjuk, a közneveléssel foglalkozó tanügyi munkásokhoz nem szólhatunk értéke-
sebb tételről, mint az erkölcsi világrend nagy
problemájáról.

Ez a fogalom az, mely még nem is egy
évtizeddel előbb, mint élő valóság, tartó osz-
lopa volt az emberek társas életének, de amely
ma, alaposan megrendálódva, a pusztulás si-
ralmas képét tárja mindennap-mindennap elé-
bünk. Megbomlott az emberek jelleme; s a
világháboru ezer példájának utmutatása alap-
ján, mindenki szeretne magának mentől gyor-
sabbban, akár egy egész világot összehar-
csolni, csakhogy anyagilag gondtalan megél-
hetést és földi jóllétet teremtsen. A naponként
ismétlődő mérhetetlen összegű lopások, rab-
lások, rablógyilkosságok, a tisztességtelen
üzérkedésnek minden fajtája: a ma élő em-
beriség történelmi lapjainak örök sötét foltjai
maradnak. Mi, akiknek élethivatásunk a ne-
velés minden fegyverével ezen elvadulás ellen
küzdeni, ha egy eszmét vehetünk, ha csak
egy reflektor világitást is szemlélhetünk, jól
esik azt lelkünk kincsévé tenni, hogy, mint a
talajba vetett mag szárba szökkenjen a tette-
készség, s meginduljon hódító útjára az em-
beriség ujjánevelése, a rombadöntött erkölcsi
világrend talpraállítása.

Ezen nagy teendőkre gyönyörűen világít
rá *Prohászka László dr.* a „*Magyar Kisebbség*“ c. folyóirat múlt évi 8-ik számában, ir-
ván a következőket:

„A nagy történelmi összeomlás után leg-
bensőségesebb óráinkban gyakran utrakél ben-
nünk a szárnyas gondolat, hogy felmérje a

rajtunk átviharzott időt, és kárbecslő szem-
mel számbavegye a *viharvert emberiség oda-
vesztett javait*. Ilyenkor a lelkünket elárnyé-
kolják dante-i szomorúságok korszakos fel-
hői, és mi aggódó szorongással, félő remény-
kedéssel tesszük fel a kérdést: vajjon mi
lesz az, ami az emberiséget ebből a historiai
megpróbáltatásból megváltja? Kik lesznek
azok, akik gyógyító hatással nyugvának bé-
kitik az *egyetemes emberi közlélek* háborgását,
— kioltván annak pokoltüznél följyujtott
emésztő lázait, — és ezzel lehetővé teszik,
hogy újra erkölcsi és hatalmi tényezői legyünk
ennek az erkölcsi rothadásban és hatalmi té-
bolyban megromlott világrendnek?

Bár az idők méhe nagy robbanó erővel
ki-kilök magából egy-egy megváltó lelkiségű,
magával ragadó hatású lángelmét; mégis úgy
érezzük, hogy a roppant feladat megoldására
egy ember, vagy akár egyesek elégtelenek.
Ehhez több nemzedéknek láthatatlanul egybe-
növekvő, és a társadalom egész keresztmetsz-
etén áthaladó munkásságára van szükség.

A sűrűn szőtt homályban bizonytalan ta-
pogatódzással a papig és tanítóig kell vissza-
mennünk, ha a fenti kérdésre megnyugtató
feleletet akarunk kapni. Csak a lélegzondozó
és népnevelő munkásokban tudunk ma feltéte-
lezni annyi *ihletelt fanatizmust, és azt a pilla-
natnyi siker-célokat negligáló, egyetlen eszményi
végcél-sikerre törekvő önfeláldozó energiát*, mely
a fenti feladat megoldásához szükséges.

Csakis ők, az isteni szikra igénytelen
hordozói, akik az egykori diluviális embert az
állati sorból hosszú évtizedeken át lassan ki-
emelték, és tömeg-tehetetlenségének ataviszti-
kus terheltségeiből emberméltóságra vonzol-
ták, csakis ők lesznek képesek minket — a
tömegek legszélsőbb, legprimitívebb lélek-atom-

jaira való közvetlen ráhatás útján — közelebb vinni az emberiség eszményi vég-céljához...

Rég elvégzett munka megújuló fáradalmi várnak rájuk, mert újra elnehezítette dolgukat a mostoha időfordulat.

Két helyet ismerünk, ahol az ember lelki és szellemi világának művelésére hivatottak kifejthetik az egyénre és a közre egyformán áldásos működésüket: a *templom* és az *iskola*. Mind a kettő szent hely. Az egyiket szentté avatja az isteni kinyilatkoztatás, a másikat az egyetemes emberi közérzés.*

Ennél szebben, ékeesebb kifejezéssel el nem hangozhat felhívó szózat: az isteni kinyilatkoztatások szentélyében predikálók és az egyetemes emberi közérzés által szentté avatott helyen oktató, nevelő tényezők számára, hogy fogjanak hozzá a megbomlott erkölcsi világrend újra való kiépítéséhez, a ma élő emberiség lehetőség szerinti javitgatásával, de főképpen az új nemzedéknek helyes csapáson való felnevelésével. A falu, a város lakói erkölcsi életének építő munkásai egyértelmű akarattal, célkitűzéssel kell e tövisekkel megterakott uton elinduljanak, hivatásuk ideális betöltése végett, új ugarszántás és magvetés munkábaindítása által.

Gyerkes Mihály.

Tanítók nyugdíjellátása.

Ez idő szerint természetesen azon tanítók nyugdíjáról lehet szó, akik állami ellátás alatt voltak, vagy vannak és nyugdíjkérvényeik be vannak adva. A nyugdíj folyósítását az összes — erre igényel bíró — tisztviselők számára a pénzügyminiszter fogja eszközölni, a készülő, illetőleg javaslatképen már készen levő törvénytervezet intenciói szerint. Tudvalevőleg több, mint egy éve a nyugdíj folyósítások be vannak szüntetve, a most kiadott pénzügyminiszteri rendelet alapján — a nyugdíjtörvény életbelépte előtt — ideiglenes jelleggel, elintéztetnek a nyugdíjazások.

A nyugdíj megállapításánál az utóbbi 5 év alatt élvezett átlagos fizetés 70% a a kulcs, ezt kapja mindenki, ezidő szerint nyugdíj gyanánt. Minden nyugdíj iránti beadott kérelmet ki kell tehát még egészíteni az utolsó 5 év alatt élvezett tanítói fizetés hiteles kimutatásával.

Ezekre vonatkozólag némi tájékozás nyújtás céljából közöljük a tanítókat állásaik után megillető felekezeti és állami tanítók fizetési táblázatát az utóbbi 5 évről. Ez az igényelés, mely perelés esetén felhajtható tanítói fizetés; hogy aztán ebből ki mit nem kapott meg a nehéz viszonyokat magában hordozó idők alatt, az nem jöhet e kimutatások készítésénél figyelembe, mert ez, a törvényes illetményt nem csorbítható, sajnálatos hátrálék csupán és nem fizetési jogigényt alászállító jelenség. Nagy figyelemmel nézzenek hát utána érdekelt kartársaink összes élvezetre jogosult illetményeik kimutatásának, mert úgy is elég kevésre fog menni ideiglenes nyugdíj összegük.

A fizetések táblázatában közöljük természetesen a pótlékokat is, hogy ezekből mit fognak nyugdíjba is beszámítható fizetésképen elismerni, arról bizonyára a kézhez veendő rendelet részletesen fog intézkedni.

Állami tanítók illetményei 1918 január 1-től 1919 augusztus 31-ig.

(1913 évi XV. t.-c., 1918. évi III t.-c. és 1918. évi 154000 sz. közokt. min. rend. alapján és a Conallul Dirigent Roman Resortul cultelor si instructiunii publice ad 3518—919. sz. rendelete.)

Szolgálati évek száma		Fizetési		évi fizetés	évi személyi pótlék *	évi háborus segély	évi drágas. segély	évi családi pótlék	évi ruha-segély	L a k p é n z						
férfitanító	nőtanító	osztály	fokozat							I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
1—2	1—4	III.	Kezdő javad.	1200	—	1200	1918 nov. hó 1-től évi 3600 K	a törvényes, harkori gyermekek után fejmenkt évi 400 K. — 1919 jan. 1-től évi 800 K. és a feleség után is jár.	a családfő után évi 1000 K., a családi pótl. évi családtagok (és feleség) után fejmenkt még 400 korona.	600	540	480	420	360	300	240
3—5	5—7		3	1400	—	1400				800	720	640	560	480	400	320
6—8	8—10		2	1600	—	1500				900	810	720	630	540	450	360
9—11	11—13	II.	1	1800	—	1600				1000	900	800	700	600	500	400
12—14	14—16		3	1800	200	1700										
15—17	17—19	I.	3	2000	—	1700				1000	900	800	700	600	500	400
18—20	20—22		2	2200	—	1800										
21—23	23—25	1	2400	—	1900	1000				900	800	700	600	500	400	
24—26	26—28	1	2400	200	2000											
27—29	29—31	3	2600	—	2000	1000				900	800	700	600	500	400	
30—32	32—34	2	2900	—	2100											
33—40	35—40	1	3200	—	2200	1000	900	800	700	600	500	400				

* Nyugdíjba beszámítható igazgatói pótlék: 3—6 tanítós iskolánál évi 200 kor., 7—10 tanítós iskolánál évi 300 kor., 10-nél több tanítós iskolánál évi 400 kor., a háborus segély az igazgató díj után is számíttatik s így annak megfelelően nagyobb összegű.

As 1893. évi okt. 1-ét megelőző szolgálatért utalványozott személyi pótlék nyugdíjba beszámítható járandóság. Ezen személyi pótlék a kimutatásban nem szerepel, miután egyes esetekben engedélyeztetett.

Állami tanítók illetményei 1920 október hó 1-től.

(Közzét. minis. Bucaresti 97394—920, 30848—921, 112791 és 118288—921 és 108191—922 sz. rendeletei alapján.)

Jelleg	Szolgálati évek száma	1920 okt. 1-től—1921 márc. 31.						1921 április 1-től—1921 okt. 31.					
		alapfizetés	korpóték (gradatie)	drágasági segély	Lakpénz*			alapfizetés	korpóték	drágasági segély	Lakpénz*		
					20%	15%	10%				20%	15%	10%
Lei (havonként)						Lei (havonként)							
Falusi (ruralis) tanítók	1—3	250	—	397.50	—	—	—	250	—	200	—	—	—
	4—5	300	—	400	—	—	—	300	—	200	—	—	—
	6	300	75	400	—	—	—	300	75	200	—	—	—
	7—9	350	87.50	400	—	—	—	350	87.50	200	—	—	—
	10	400	100	400	—	—	—	450	112.50	200	—	—	—
	11—15	400	200	400	—	—	—	450	225	200	—	—	—
	16—20	400	300	400	—	—	—	450	337.50	200	—	—	—
	21—40	400	400	400	—	—	—	450	450	200	—	—	—
Megjegyzés: Falusi tanítóknak lakbérilletmény nem jár.													
Városi (urbanus) tanítók	1—5	400	—	400	80	60	40	450	—	300	90	67.50	45
	6—10	400	100	400	100	75	50	450	112.50	300	112.50	84.35	56.25
	11—12	400	200	400	120	90	60	450	225	300	135	101.25	67.50
	13—15	650	325	400	195	146.25	97.50	650	325	300	195	146.25	97.50
	16—20	650	487.50	400	227.50	170.60	113.75	650	487.50	300	227.50	170.60	113.75
	21—40	650	650	400	260	195	130	650	650	300	260	195	130

* Kivéve Cluj, Arad, Brasov, Oradea-Mare, Sibiu, Timisoara és Lugoj városokat, hol a lakbér 25, 20 és 15%.

Jelleg	Szolgálati évek száma	1921 nov. 1-től—1922 szept. 30-ig						1922 október 1-től							
		alapfizetés	korpóték	drágasági segély	Lakpénz*			alapfizetés	korpóték	drágasági segély	drágasági segély pótl.	családi pótlék	Lakpénz*		
					20%	15%	10%						20%	15%	10%
Lei (havonként)						Lei (havonként)									
Falusi (ruralis) tanítók	1—3	600	—	200	—	—	—	600	—	200	300	—	—	—	
	4—5	700	—	200	—	—	—	700	—	200	300	—	—	—	
	6	700	175	200	—	—	—	700	175	200	300	—	—	—	
	7—10	800	200	200	—	—	—	800	200	200	300	—	—	—	
	11—12	800	400	200	—	—	—	800	400	200	300	—	—	—	
	13—15	1000	500	200	—	—	—	1000	500	200	300	—	—	—	
	16—20	1000	750	200	—	—	—	1000	750	200	300	—	—	—	
	21—40	1000	1000	200	—	—	—	1000	1000	200	300	—	—	—	
Megjegyzés: Falusi tanítóknak lakbérilletmény nem jár.															
Városi (urbanus) tan.	1—5	800	—	300	160	120	80	800	—	300	450	160	120	80	
	6—10	800	200	300	200	150	100	800	200	300	450	200	150	100	
	11—12	800	400	300	240	180	120	800	400	300	450	240	180	120	
	13—15	1000	500	300	300	225	150	1000	500	300	450	300	225	150	
	16—20	1000	750	300	350	262.50	175	1000	750	300	450	350	262.50	175	
	21—40	1000	1000	300	400	300	200	1000	1000	300	450	400	300	200	

* Kivéve Cluj és Timisoara városokat, hol a lakbér 25, 20 és 15%.

Táv. ellátásban lévő gyermekek után: 1 gyermek után havl. 100, 2 gyermek után 150 és 3, több gyermek után 200 lei.

Mint fent a falusi iskoláknál

Kongresszusunk.

A remény teljes biztatásával tartjuk napirenden, a csatolt területeken magyar nyelvű iskoláknál működő tanítók együttes kongresszusának megtarthatását. Ennek engedélyezése érdekében, az Erdélyi Általános Tanítóegyesület útján, az alábbi — a nagygyűlés főbb pontozatait tartalmazó — kérelmet terjesztettük a miniszter ur elé:

Miniszter Ur!

Alulírottak: az odorheiu—székelyudvarhelyi áll. el. magyar tannyelvű fiu- és leányiskolák igazgatói, illetőleg az Udvarhelymegyei Tanítóegyesület, mint az Erdélyi Általános Tanítóegyesület tagja, elnöke és ügyvezető alelnöke: a magyarnyelvű állami elemi iskoláknál működő tanítótársaink közös nagy ügyeink érdekében, az alábbi pontokba foglalt kérelmünket terjesztjük Miniszter ur elé:

1. Hogy a magyar kisebbség számára államilag fenntartott magyar tannyelvű népiskolákban működő tanítók egyetemlegesen fejezhessék ki óhajtaikat és kívánásaikat: ezen tanítók részére egy *congressus* tarthatásának engedélyezését; az ezen *congressuson* résztvevő állami tanítók részére pedig, a helyi körülmények szerinti 2—3 napi szabadság megadását kérjük.

2. Ezen *congressus* tárgysorozatába első és fő tárgyképen felvehetését kérjük annak, miszerint: a román tanítók által szervezett Erdélyi Általános Tanítóegyesület kötelékébe való egyetemleges belépést kimondhassuk és ez alapon az együttműködést, az Udvarhelymegyei Tanítóegyesület javaslata alapján, az Általános Tanítóegyesület ez évi augusztus hó 6—7-én Clujon tartott *congressusa* által megalkotott alapszabályok szerint, felvehessük.

3. Tudva, hogy a nemsokára országgyűlési tárgyalás alá kerülő új alkotmány törvények a népoktatás terén is jelentékeny újításokat és változtatásokat fognak hozni, a *congressus* további tárgyalása és kérvényezhetése anyagául kérjük engedélyezni, hogy:

a) A magyar kisebbség számára eddig fenntartott magyar tannyelvű állami elemi iskolák, ezen alakban továbbra is fenntartassanak, ugyanazon tanterv és tananyag előírása mellett, mint van ez jelenben.

b) Ezen így fenntartott állami elemi iskolákhoz ezután is magyar származású, az állam nyelvét bíró vagy elsajátító tanítók neveztessek ki.

c) A jelenleg ezen iskoláknál szolgálatban álló tanítók pedig hagyassanak meg továbbra is ugyanezen iskoláknál, szolgálati idejük befejeztéig; s csak saját kérelmükre, vagy pedig különösen fontos szolgálat érdekéből helyeztessek át, de akkor is csak hasonló magyar tannyelvű iskolához.

d) Az ezen magyar tannyelvű állami elemi iskoláknál most szolgálatban levő tanítók nyugdíj ellátása, minthogy jelentékeny ideig a volt magyar törvények rendelkezései szerint szolgáltak s így szerzett jogigé-

nyeik vannak — amennyiben a készülő új nyugdíjtörvény rájuk nézve nem lenne kedvezőbb — hagyassanak meg a volt magyar tanítói nyugdíj törvény intézkedései alatt s csak az ujonnan kinevezendő tanító nemzedék helyeztessek az új törvény rendelkezései alá.

e) Az itt a)–d) alpontok alatt felsorolt kérelmi pontozatok elvileg való elfogadása mellett, kérjük a Miniszter urat annak kijelentésére — 2000 magyar nyelvű állami tanító megnyugtatása végett — hogy a Miniszter urnak imputált azon kijelentése és terve, mely szerint: mindazon állami tanítókat, akik nem bírják az állam nyelvét szóban és írásban és 30 évnél több szolgálattal bírnak, az utóbbi 5 évi átlag fizetésük után megállapítandó nyugdíj járandósággal nyugdíjba küldetnének; továbbá, akiknek 20 évnél kevesebb szolgálati idejük van, existentialis helyzetükre való tekintet nélkül áthelyeztetnek az ó-romániai állami iskolákhoz és helyükbe az ott működő tanítók küldetnének magyar tannyelvű állami iskoláinkhoz: nem fedik a valóságot és ezen irányban nincsenek Miniszter urnak reformáló tervei és szándékai, annyival inkább, mert ezen radikális intézkedés derékban törné ketté úgy a magyar tannyelvű állami iskoláink további existálását, mint az ezen iskoláknál, működő tanítóikar működését és életfenntarthatását.

4. A *congressus* folytatatólagos, további tanácskozás anyagául kérjük engedélyezni, az iskolán kívüli oktatás problémájának megvitatását és követendő tendők kijelölését.

5. A román nyelv mentől tökéletesebb és mielőbbi elsajátíthatásának módoszatairól való tanácskozást és a megállapodásról javaslatétel alakjában való előterjesztést, hogy ennek keresztülvittele révén irányíttassék az egész magyar tanítóikar román nyelv tanulási ügye, a mentől nagyobb siker felé.

6. Beadandó kérvény anyagának megbeszélését és elhatározását a végett, hogy mindazon tanítóknak, akik már szabályszerűen kiküldött vizsgáló bizottság előtt a román nyelvből, Románia földrajzából, történelme és alkotmánytanából levizsgáztak, tekintet nélkül, hogy Certificatjukban részletezve van-e az ezen tárgyakból való vizsgázás, vagy csak összefoglalva van feltüntetve a vizsgázás sikere, továbbá azon tanítóknak is, akik 1920. év nyarán különböző helyeken rendezett ezen tárgyú és irányú tanfolyamok eredményei alapján Certificat-ot nyertek: a kiadandó miniszteri rendelet folytán, tanítói okleveleikre, az okleveleket nostrifikáló záradék, a vármegyei revizorok által vezettessek rá, az oklevélhez csatolotva az illető Certificátot is.

Az oklevelek ezen záradékolása nem zárja ki egyáltalában a román nyelv és a többi tantárgyakból való továbbképzés és újabb vizsga tétel kérdését, de ha már egyszer nostrifikáló vizsgát eredménnyel tettek a tanítók, ez vezettessek rá az okleveleikre is, mivel az újabb nostrifikáló vizsga tetele tárgyában kiadott rendelkezés folytán az a visszás helyzet keletkezett, hogy akik az előző nostrifikáló vizsgákon megbuktak és a múlt őszi folyamán tartott folytatatólagos vizsgákon javítottak, azoknak okleveleikre a nostrifikáló záradék

rcávezettetett, akik meg jó eredménnyel vizsgáltak, azok Certificátjaik ezen célra nem elégséges, hanem új nostrifikáló vizsga letételére utasítottak s csak ennek letévése után vezetetik rá oklevelükre a nostrifikáló záradék.

7. A második pontban jelzett elhatározás megtörténte folytán, a congressuson meghozandó összes határozatainkat az Erdélyi Általános Tanítóegyesület Cluj utján foganatosítjuk, vagyis hajtjuk végre; amely congressusunkra a nevezett Tanítóegyesületet is meghívjuk; Miniszter urat már most ezen előleges kérelmünk révén is tisztelettel hívjuk ezen engedélyezésre kérelmezett congressusunkra. A congressus helyét, idejét és rendes tárgysorozatát ezen kérelmünk eredményéhez képest fogjuk kijelölni és megfelelő előkészítés után, rendes meghívóval összehívni.

Közérdekű ügyben való kérelmünk szíves teljesítését ujjalag kérve, vagyunk

Odorheiu, 1922. december hó 24-én

mély tisztelettel:

Gyerkes Mihály,

Szabó János,

az Udvarhelymegyei Tanítóegyesület elnöke és az Erdélyi Általános Tanítóegyesület magyar tanítók részéről való alelnöke.

az Udvarhelymegyei Tanítóegyesület ügyvezető alelnöke.

Mindent elkövetünk, hogy ezen tanítóikar egy erre előkészítendő közgyűlésen, kivánalmainak egyetemlegesen adjon kifejezést s azokat egyöntetű elhatározás alakjában a kultur kormányzathoz juttathassa, csak hogy, amily fáradhatatlan odaadással dolgozunk ennek ügyében: ugyanolyan érdeklődéssel és résztvevéssel támogassák kartársaink is egyenként és összesen szintén ezen nagyjelentőségű megmozdulásunkat. A kongresszus tagjai sorából senki ki ne maradjon, annak megtartandó ülésére jó előre készülődjék mindenik állami és felekezeti magyar nyelvű iskolai tanító.

Az itt felfeketelett tárgyakon kívül még további anyagot kérünk kartársainktól, hogy lehetőleg minden jogos és teljesíthető kívánalom beillesztessék a tárgysorozatba s így anyagát képezze a kongresszusi tárgyalásnak.

Egyben arról is kérünk véleményt és javaslatot, mely város lenne a legalkalmasabb a tanítóikar kongresszusának megtartására.

Ezen egyetemes gyűlésünk megtartásával nemcsak önérdékünk ügyeit juttatnók értékes módon kifejezésre, de egész népoktatásunk és népkulturánk fejlesztésére nagy befolyású elhatározásokat hoznánk felszínre, amelyek a consolidatiót, a kulturai és gazdasági fellendülést rejtik méhükben. Epen azért, ahol már két tanító összejön, erről folyjon a beszéd, javasolás; lásunk és halljunk minden vidékről, minden irányból véleményt, hogy ezek számbavétele mellett a lehető legjobb sikerű legyen tervezett nagygyűlésünk.

HIREK.

Kitüntetés. Ófelsége a román csillagrend (steana romaniei) lovagjává nevezte ki, több udvarhelymegyei kitüntetett között: Nistor Joachim tanfelügyelőt és Popa János s. tanfelügyelőt. Gratulálunk!

Válasz „Megjegyzések a Népművelési Irodalmi Részvény Társaság alakulásához” című cikkre. A „Brassói Lapok” ez évi 5-ik számában a fenti cím alatt Hartwig Frigyes lupényi felekezeti tanító cikket ír és leszögezi abban, hogy: aggódó szemmel nézik az udvarhelymegyei tanítók ezen irodalmi mozgalmát s ettől az erdélyi magyar nemzeti kisebbség faji, kulturális ügyének érdemleges előmozdítását nem várják. Közli továbbá, hogy a Tanítók Lapja felekezeti iskola ellenes és a felekezeti tanítók között megbontani törekszik az egységet. Azután tovább izetlenkedik a T. L. közleményeivel s végül kijelenti, hogy részvényjegyzésre felekezeti tanító nem lesz kapható. Hozzáállának azonban olyan Tanítók Lapjához, amelynek vezetői garantiát nyújtanának a felekezeti iskolák létének megsemmisítését célzó és a tanítóegység megbontását irányzó, minden eddig a Tanítók Lapja részéről megnyilvánult törekvések gyökeres kiirtására. Legyen a jövő Tanítók Lapja az erdélyi pedagógusok kulturatívójának fokmérője, hol a pedagogia vívmányainak nemes versenyében találkozzanak a lelkek, nem pedig más célok szolgálatában álló s ezáltal a magyar tanítóegység szegényfoltját hirdető Babszem Jankó. Ezeket írja Hartwig felekezeti tanító ur, amelyekre röviden az alábbiakban válaszolunk: Az udvarhelymegyei tanítók cselekvéseik öntudatában, jóval nagyobb függetlenségük és tisztánlátásuk birtokában, mindig nyomtak és ma is nyomnak annyit a magyar kultúra szolgálatában, mint cikkíróék összes légkörbeli társaikkal egyetemben. — A Tanítók Lapja egy percig sem volt s ma sem felekezeti iskola ellenes, csupán a szertelen kinövésekkel és tulkapásokkal áll szembe, amelyeket Hartwig kollégának épen úgy kellene helyeselnie, mint teszi azt sok száz és száz felekezeti kartársa. Felfogások és vélemények kialakulásához mindig befolyásoló az illető környezete s így cikkíró urral, mint akinek gondolkodása kiválik a tanítóikar nagy többsége önállóságra törekvéséből, nem is kívánunk sem ellenkezni, sem nagyon vitatkozni, csupán azt jelentjük még ki, hogy a T. L.-nak mindig az volt s az ma is minden törekvése, hogy egységet teremtsen az erdélyi magyar tanítóikar összességében; s ennek életrehívásában való segédkezésre szervezzük a Népművelési Részvénytársaságot is. Ha azonban a felekezeti tanítók egyesének a mi társaságunk nem tetszik, lehet keresni más szervezetet és alakulatot; lehet továbbá olyan Tanítók Lapját is megteremteni, mint, amelyet cikkíró kíván, azonban nem a meglevő lerántásával, hanem a vágyakozásba tett jobbnak életrehívásával, hogy ne legyen az Babszem Jankó, hanem minden kívánságot kielégítő. Mikor ez meglesz,

kalapot emelünk előtte, addig azonban csak pojác ug-rándozásnak tartjuk Hartwig dróton rángatózást. Alkotni és nem csupán szónoklatokat kivágni a megoldandó problema. Nyelveini a kofa is nagyszerűen tud, azonban erre senkinek nincsen szüksége s ugyanennyi a közjó a Hartwig-féle cikkekben is. *Gyerkés Mihály*, a Tanítók Lapja felelős szerkesztője.

A magyar egyetemeken szerzett oklevelek sorsa. A közoktatásügyi miniszter kimondotta, hogy az 1916. évi augusztus 15-ike után kiállított magyar egyetemi oklevelek Románia területén érvénytelenek és semmisek. Kivételt képeznek a román állampolgárokká vált erdélyi lakosoknak a kolozsvári román egyetem megnyitását, azaz 1919. október hó 1-én tul, még két éven belül megszerzett oklevelei bezárólag nov. 1-ig. A megsemmisítés alá nem eső magyar okleveleket és az összes igazoló okmányokat egyenjogúsítás végett be kell mutatni.

Egységes Magyar Párt. A Magyar Szövetség működését a kormány nem engedélyezte, a magyarság volt két politika pártja: a Magyar Nemzeti Párt és a Magyar Néppárt egységes megállapodás és programm híján nem működtek együtt, sőt külön-külön sem. A Romániában élő magyarság politikai aktivitása ezen három nem működő szerve helyett teremtette meg mult hó 28-án Kolozsváron tartott alakuló nagygyűlésén az *Egységes Magyar Pártot*, politika párt jelleggel. A párt 8 pontban foglalt ezidő szerinti álláspontja között az iskola kérdése is szerepel Kovács Kálmán unitár. tanár benyújtott határozati javaslata alapján. Bárcsak közmegnyugvásra szóló eredményt láthatnánk már a magyarság szervezkedése után, mert ideáig jóformán a gyűlölködés szítása és egymás ellen törés volt a kevés működésnek is eredménye.

A vasutak villamosítása. A technika az emberiség boldogítója, napról-napra halad, fejlődik. Külföldön a vasutak villamosításával kísérleteznek. Legutóbb Magyarországon készült el másfélévi kísérletezés után az első 4 tengelyű hatalmas gyorsvonati villamos mozdony. A villamos mozdony 50%-al olcsóbb hajtó erő, mint a szénrel fűtött s ha a villamosságot vizierő segítségével sikerül megnyerni, mérhetetlen kőszén megtakarítást fognak elérni.

Fizetések késedelmes kiutalása. Általános a panasz ujabban az állami tanítóság körében, hogy fizetéseiket sok helyen még két hónap elteltével sem kaphatják kézhez. Egyes helyeken azon fellevésben voltak, esetleg még ma is vannak a tanítók, hogy a kiutalt fizetéseiket a tanfelügyelők tartják vissza, bizonyos rendeleteiknek egyetemleges el nem intézéséig és a várt adatoknak beszolgáltatásáig. Több oldalról nyert informationk szerint a valóság az, hogy a fizetési Stat-ok kiutalása a cluji központban késett s ezután a bucaresti központban fog késni, ha más utalási rendszert nem léptetnek életbe. Leghelyesebb lenne minden vármegye központján egy *Fizetések Ügyét Intéző Bizottságot* szervezni, amelyik a tanfelügyelői hivatallal karöltve minden szükséges munkálatot végezne és a felveendő tanítói fizetéseket az adandó megbizátások ut-

mutatása szerint expediálná. Az udvarhelymegyei tanítók ennek beállítását vették tervbe, hogy ne csak panasz hangozzék, de a tevékenység is segítsen a késedelmezők ázetési helyzetén.

Diák pénztárak. A mai elviselhetetlen drágaság szinte lehetetlenné teszi a diákok tanulását, főképen a főiskolákon és esetleg külföldön. A legtöbb szülő nem éri fel e kiadásokat; az ösztöndíjak elvesztették pénzbeli értéküket s így a tanulmányok folytatása a közművelődés nagy kárára, igen sokszor félbenmarad. A külföld országaiban ugy segítettek ezen, hogy állami interventioval hatalmas és több millióval rendelkező *diák pénztárakat* létesítettek, ahonnan a főiskolai tanulók kölcsönt kapnak *becsületszóra* azzal a kötelezettséggel, hogy a diplomájuk kiállításától számított 10 év alatt ezen kölcsönt visszafizetik. Üdvös dolog, tehetségeket segít célhoz a diák pénztár s a tanult emberek révén az állam közjvai gyarapodnak befelé és kifelé egyaránt.

Petőfi-alap. Az Erdélyi Irodalmi Társaság kimondotta, hogy a nagy költő születése 100-ik évfordulója emlékére egy irodalmi alapot létesít azzal a céllal, hogy az az erdélyi magyar irodalom haladását szolgálja. Első jövedelme ezen alapnak a julius 30—31-iki fehéregyházi—segesvári Petőfi-ünnepély 15,000 leu jövedelme, amelyet azóta állandóan gyarapítanak egyesek, társaságok, iskolák ünnepélyei stb. Az adomány összegek a Társaság pénztárosa címére Cluj—Kolozsvár küldendők. Irodalma által lesz kulturálttá minden nemzet, ezért áldozni felemelő kötelesség.

A kolozsvári reszort felszámolása. Január hó 1-ével megkezdődött a kolozsvári közoktatásügyi államtitkárság likvidatiója. A közoktatásügyi miniszterium képviselőjében *Lupu Antonescu* vezérfelügyelő, *Juga* közoktatásügyi főfelügyelő és *Balanescu* számvevőségi főnök megjelentek az államtitkárság Teleki-utcai helyiségében és *Mateiu* államtitkárnak bemutatva megbizólevelüket, azonnal megkezdették a reszort felszámolását. *Mateiu* államtitkár az összes tisztviselők jelenlétében, hivatalának átadása után, nagy bucsubezedet mondott, kiemelve többek között *Lupu Antonescu* érdemeit, aki Románia legnagyobb közoktatásügyi minisztere: *Spiru Haret* idejében már államtitkár volt s résztvett abban a nagy munkában, amellyel *Spiru Haret* a román közoktatásügyet alapjában reformálta és a fejlődés útján elindította. A likvidálással a reszort működése automatikusan szünik meg s így a munka az eddigi mederben a reszort egyes részeiben tovább folyik.

x **Magyar Kisobbság** cím alatt *Jakabffy* Elemér dr., *Sulyok* István dr. és *Hiller* József dr. igen értékes nemzetpolitikai félhavi szemlét szerkesztenek és adnak ki. Előfizetési ára negyedévre 36 L. Lugoson a *Husvét és Hoffer* könyvnyomdában állítják ki, ujságot meghaladó szép kivitelben.

x **28-as** Erdély, Bánság egyetlen humorisztikus képes lapja, megjelenik hetenként Cluj—Kolozsváron *Gara* Bonciás főszerkesztésében. Egyes szám ára 5 leu, kapható minden hírlapárusnál.

x **Tanítók!** Értesítétek sérelmeitekről a »Gyilkos« szerkesztőségét (Cluj—Kolozsvár), mert Erdély egyetlen progresszív hetilapja a nyilvánosság fegyverével áll mellettek. Csináljatok propagandát a »Gyilkos«-nak a falvakban, mert szükségünk van a mai korumpált sajtóviszonyok mellett egy báorhangu és félelmet nem ismerő sajtóorganumra. Előfizetési levelező lap rendelésre küld a Gyilkos kiadóhivatala s minden tanító, aki legalább 5 előfizetőt gyűjt, egy évig ingyen kapja a Gyilkost.

x **A Minerva** könyvkiadó vállalat kiadásában a következő miniszterileg jóváhagyott ellemi iskolai könyvek jelentek meg: Fejes-Ferméry: Uj ABC, Péter-Tóth-Mezey: Olvasókönyv II. rész, Olvasókönyv III. rész, Olvasókönyv IV. rész, Szilágyi: Kolozsmegye földrajza, Szilágyi: Földrajz a III. és IV. osztály részére, Torday Lajos: Számítan II. o. és Számítan III. oszt. részére. Kapható a Minerva Nyomdai Részvénytársaságnál Kolozsvárt és minden könyvkereskedésben.

Az új előfizetés. Mindent számbavettünk, amivel csak egy lap szerkesztése és kiadása jár, a jövődelmet, amit hozhat s a legszigorubb számítás után is kényszerülve vagyunk, a naponként emelkedő drágaság, a leu értékének esése, a munkabéreknek emelkedése miatt lapunk előfizetési árát mérsékelten felemelni. Ennélfogva a *Tanítók Lapja* előfizetési ára 1923. évi január hó 1-től

negyedévenként	40 leu
félévenként	80 „
egész évre	160 „
egyes szám ára	7 „
hirdetések díja soronként	8 „

lól tudom, hogy sokan fognak észrevételt tenni az emelés miatt, de az indulás óta két nyomdai költség emelést s más drágasági változást valahogy viseltünk, de a minden oldalú egyetemleges áremelkedést már csak ezuton: előfizetőink segítségével tudjuk elfogadni és vállalni. Dolgozunk, idegbontó munkát végzünk éjet-napot egyvétéve, de a lap ráfizetés nélküli fenntartásában megértő Kartársainkra támaszkodunk. Kérjük azért lapunk összes előfizetőit és megrendelőit, hogy jan. 1-től ezen összegeket küldjék előfizetésképen. A *Tanítók Lapja* szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szerkesztői üzenetek.

R. R. róm. kath. tan. Fegernic. Megható sorait és részvények jegyzését: a Népmívelési Irodalmi R. Társaság alapítása alkalmából, nagy hálával és igaz köszönettel vetjük. Ha mindenik kartársunk így, vagy legalább az Önéhez és a mienkhez hasonlóan gondolkodnék, de gyönyörű és magas piedesztálon álló népkulturát és tanítói érdekek közszolgálatát lehetne teremteni! Gyűlnék azért hála, Istennek a részvények, ha vannak félreállók és mástól várók is.

O. F. Hoghiz. A márkosfalvi esetekkel éppen eleget foglalkoztunk, írjon róla más lap is. A jajveszékelés semmi más: *mű felhőrdülés*, mert az érdeke az illetőknek úgy kívánja; lenne csak más az előnyszempontja, rögtön megszűnnék még a felekezeti iskola is e végett, mint ez megtörtént már számtalan helyen. Kéziratát visszaküldöttük.

R. kath. leányiskola Sz. Köszönettel vettük a zárdai leányiskola 1923. évre szóló 120 leu előfizetését. Nemcsak a köszönet, hanem a meghatottság érzete is ösztönöz e sorok írására a felemelő példaadás birtokában. Mely nyelveken szólhatnánk, hogy megértésük hívó és buzdító, fizetésre készítő szavainkat oly sok százan, akiket jobban illette a tanítói közszellem építése iránti fellelkésedés, mint az sz.-i apácákat. Igaz köszönet ujabban is Nekik a mi közérdekünk segítő, de példát mutató építéseért.

A fizetni nem akaróknak. Azoknak küldjük ezen üzenetünket, akik a letelt egy és egynegyed év múltán keresik a modust arra, miképen lehetne a *Tanítók Lapja* hátrálékos előfizetési díja megfizetése alól kimekenni s azt a jóhiszemű szerkesztő-kiadót, aki ennyi ideig pénz nélkül is küldötte a lapot, benne hagyni a kárban. Minden testületben vannak ravasz, számító, önző emberek, akik kilesik fősvénységük győrelmei alatt, miképen lehetne kiadásuk nélkül is mindent hasznukra fordítani s ha megtalálták: sem közérdekre, sem egyéni reputációból folyó kötelezettségre nem tekintenek, hanem most adják válaszul, hogy nem fizetik meg a lap árát, mert előbbi állomáshelyükről elköltöztek, az új helyükre meg nem érkezett be a T. L.-ja; mások meg: hiányosan kapták a lapot s így csak azon lapszámokat hajlandók megfizetni, amelyek birtokukban vannak; ismét máshol a szegénység és fizetéstelenség, vagy a fizetések késedelmes kézhezvétele, ad calendas graecas-ig a halasztó ok. Mindezen jóakaróinknak és a tanítói közérdekű ügyeink pártolása elől futva menekülni szeretőknek egyetemlegesen válaszoljunk: ezt a hátrálékaikat fizessék meg, mert különben 8 nap eltelével perlésre adjuk annak behajtását, ami tetemes költséget von maga után; a *Tanítók Lapjának* pedig ilyen pártolását hagyják abba, mert sem én, sem más nem olyan gyenge elméjű, hogy dolgozzék, lapot adjon s aztán esztendő végén az esztendő elején fizetni kellett követelését, a kevés erkölcsi érzékkel bíróknak egyszerűen odadobja. Erre senki ne számíton, hanem, ha 4—5-szörösen meg kell pótolja perköltségbe a hátrálékát, azt tulajdonítsa saját magának. Ismerjük a lesi puskás tanítókat ép úgy, mint más testület hasonló alakjait. Amilyen előzékenységgel akarnak nekünk fizetni, azzal vágunk kimélet nélkül vissza.

Könyvnyomda R t Odorheiu.

Kiegészítő tanítói vizsgák tankönyvei kaphatók: a „Minerva“ Rész- vény-Társaságnál Cluj.

Tanító urak szives figyelmébe!

○ Ó R Á S ○

mesterségre tanulóknak föltétlen megbízható és magyar családból való jól iskolázott fiút fölveszek. Nagyobb előnyben részesitem azt, aki a méhészetben némi jártassággal bír.

BENKE JÓZSEF,

órák-ékszerész. Elizabetopol (Erszébetváros.)